

การคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องสงสัยภายใต้กฎหมายพิเศษที่บังคับใช้ในพื้นที่จังหวัด ชายแดนภาคใต้

Protecting the rights of suspects under special laws in force in the southern border provinces.

ธีรพงศ์ ดนสวี¹ จันทราทิพย์ สุขุม²

นิสิตหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต²

^{1,2}มหาวิทยาลัยทักษิณ ตำบลเขารูปร่าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000

(Email donsawee@hotmail.com)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้เพื่อศึกษาการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องสงสัยภายใต้กฎหมายพิเศษที่บังคับใช้ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมุ่งเน้นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และ 4 อำเภอในจังหวัดสงขลา เกี่ยวกับการใช้อำนาจเจ้าหน้าที่รัฐควบคุมผู้ต้องสงสัยในคดีความมั่นคง ตามพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ. ๒๕๕๗ และพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๘ ที่บังคับใช้ในสถานการณ์ฉุกเฉิน บุคคลที่ถูกควบคุมตัวตามกฎหมายพิเศษเป็นเพียงผู้ต้องสงสัย แต่ไม่ได้คุ้มครองสิทธิตามหลักสากลสิทธิมนุษยชน การศึกษาใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ จากกฎหมายไทยและต่างประเทศ บทความ วารสาร งานวิจัย ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ นำมาวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาพบว่า ผู้ต้องสงสัยตามกฎหมายพิเศษ ยังถูกจำกัดสิทธิในกระบวนการยุติธรรม เริ่มตั้งแต่ การจับกุมโดยไม่มีหมายจับ การควบคุมตัวโดยไม่มีแจ้งข้อหา ซักถามในสถานที่และช่วงเวลาที่ไม่เหมาะสม ทำแผนประกอบคำรับสารภาพ ผู้ต้องสงสัยถูกกดดันการสื่อสารด้านภาษา เป็นต้น แม้ว่าการควบคุมตัวเพื่อซักถามนั้นจะมีความจำเป็น เพื่อให้การสอบสวนและการดำเนินคดีมีประสิทธิภาพ แต่การกักตัวและควบคุมตัวนั้น ส่งผลกระทบต่อเสรีภาพและร่างกายของผู้ถูกควบคุม ทำให้เกิดการร้องเรียนเรื่องการละเมิดสิทธิมนุษยชนอยู่บ่อยครั้ง เป็นสาเหตุทำให้คนในพื้นที่ภาคใต้ขาดความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม ดังนั้น จึงเสนอแนะให้คุ้มครองสิทธิผู้ต้องสงสัยคดีความมั่นคงตามหลักสิทธิมนุษยชน เพื่อเป็นหลักประกันว่าจะไม่มีการใช้อำนาจกระทำละเมิดกฎหมายที่ขัดต่อหลักนิติธรรม เพื่อให้ผู้ต้องสงสัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างเป็นธรรมตามหลักสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

คำสำคัญ : คุ้มครองสิทธิ, ผู้ต้องสงสัย, กฎหมายพิเศษ, ชายแดนภาคใต้

Abstract

This research paper is to study the protection of suspects' rights under special laws in force in the southern border provinces. With a focus on the three southernmost provinces and 4 districts in Songkhla Province About the use of

government officials to control suspects in security cases According to the Martial Law Act B.E. 2457 and the Emergency Decree on Public Administration in Emergency Situations, B.E. Persons detained under special law are just suspects. But does not protect the rights according to universal human rights The study uses a qualitative research method. From Thai and foreign law, articles, journals, research of electronic data To analyze the data.

According to the study, it was found that Special legal suspects Still restricted in judicial proceedings, beginning with an arrest without a warrant Detention without charge Ask questions at inappropriate places and times. Make a plan to accompany the confession. The suspect is under pressure, language communication, etc. , although detention for questioning is necessary. To make the investigation and prosecution effective But that detention and detention It affects the freedom and body of the controller. This causes frequent complaints of human rights violations. This causes people in the southern region to lack confidence in the justice process, therefore it is recommended to protect the right of suspected security cases in accordance with human rights principles. To ensure that the power will not be used to violate the law that is against the rule of law. To provide suspects in the three southernmost provinces with fair access to justice in accordance with the international principle of human rights.

Keywords: Protection of rights, suspects, special laws, southern border

บทนำ

นับแต่เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบตั้งแต่ปี พ.ศ.2547 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน คนที่ตกเป็นจำเลยในคดีความมั่นคงทั้งหมดถือได้ว่ามีแต่ชาวไทยมุสลิม เชื้อสายมลายู ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้รวมทั้งในเขตสี่อำเภอในจังหวัดสงขลาเท่านั้น และจำเลยในคดีความมั่นคงที่ถูกฟ้องต่อศาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เกือบทั้งหมดนั้นเป็น ผู้ถูกจับ โดยเจ้าหน้าที่อาศัยอำนาจตามกฎหมายสามฉบับใช้คำทางกฎหมายที่แตกต่างกัน คือ ในกฎหมายพิเศษทั้งสองฉบับได้แก่ กักตัวตามพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ.2457 และ ผู้ถูกควบคุมตัวตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 แท้จริงคือ ตกเป็นผู้ถูกจับ สิทธิขั้นพื้นฐานตามที่ระบุไว้ในมาตรา 7/1 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเกิดขึ้นแล้ว แต่ความเป็นจริงแล้วไม่มีบทกฎหมายใดกำหนดคุ้มครองสิทธิแก่บุคคลที่ถูกกักตัวตามกฎหมายพิเศษฉบับนี้ และแม้ว่าอำนาจในการกักตัวจะมีระยะเวลาเพียงแค่ 7 วัน แต่การที่บุคคลถูกกักตัวภายใต้สถานการณ์ที่ไม่มีสิทธิใดๆดังกล่าว ทำให้ระยะเวลานี้เป็นระยะเวลา 7 วันที่น่าอันตรายอย่างยิ่ง เพราะปรากฏว่ามีกรณีร้องเรียนเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนเป็นจำนวนมากต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ทหาร ภายใต้พระราชบัญญัติกฎ

อัยการศึกษานี้เกี่ยวกับกระทำการละเมิดต่อสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 32

แท้จริงแล้วการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ทหารในการกักตัวบุคคลตามพระราชบัญญัติกออัยการศึก พ.ศ.2457 มาตรา 15 ทวิ นี้ กระทำการกักตัวบุคคลได้ด้วยเหตุผลสองประการคือ เพื่อทำการสอบถาม ประการหนึ่ง และเพื่อความจำเป็นของราชการทหาร อีกประการหนึ่ง วัตถุประสงค์ทั้งสองประการดังกล่าวย่อมไม่ต้องการให้เจ้าหน้าที่กระทำการอันละเมิดสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายของผู้ถูกกักตัว ปัจจุบันพบว่า นับแต่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติกออัยการศึกในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ การใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ เป็นไปอย่างปราศจากการตรวจสอบอย่างเป็นทางการหรือไม่จากองค์กรใดๆ โดยจะมีองค์กรด้านสิทธิมนุษยชนพยายามทำหน้าที่เรียกร้องสิทธิแทนผู้ถูกกักตัวทั้งหลาย

แต่สำหรับการควบคุมตัวผู้ต้องสงสัยที่ถูกจับกุมและควบคุมตัว ตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 นั้น จะกระทำได้อีกโดยอาศัยอำนาจของศาลในการออกหมายจับและควบคุมตัวตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือที่เรียกกันว่า หมาย ฉ. โดยกำหนดให้ศาลเป็นองค์กรในการตรวจสอบถ่วงดุลการใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการขอออกหมายจับ มีอำนาจควบคุมตัวผู้ต้องสงสัยตามกฎหมายฉบับนี้ได้นานถึง 30 วัน แต่เจตนาของกฎหมายก็ไม่ได้ยอมให้ผู้ต้องสงสัยซึ่งยังไม่ถูกแจ้งข้อกล่าวหาว่ากระทำความผิดตามกฎหมายอาญามาตราใดๆ ต้องตกอยู่ในการควบคุมของพนักงานเจ้าหน้าที่อย่างต่อเนื่องเป็นเวลานานถึง 30 วัน เพื่อเป็นการคุ้มครองผู้ต้องสงสัยที่อาจจะถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย จึงกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องขอขยายระยะเวลาการถูกควบคุมตัวทุกๆ 7 วัน ต่อศาล ความเป็นจริงปรากฏว่าชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้จำนวนมากที่ถูกออกหมาย ฉ. หากยังไม่มีการจับกุมตัวบุคคลดังกล่าวไม่อาจทราบได้ว่าตนเองถูกออกหมาย ฉ. แล้ว ผู้ต้องสงสัยที่ถูกจับและควบคุมตัวตามหมาย ฉ. คือ “ผู้ถูกจับ” เขาเหล่านั้นก็ย่อมจะมีสิทธิขั้นพื้นฐานในฐานะเป็นผู้ถูกจับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 7/1 แต่ทางเจ้าหน้าที่ความมั่นคงยังไม่ถือว่าเป็นผู้ถูกจับ โดยเรียกคนเหล่านี้ว่าเป็น “ผู้ถูกเชิญตัว” และความเป็นจริงที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันมีชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ถูกเชิญตัวเข้าสู่ศูนย์ซักถามตลอดเวลา

อีกทั้งการกักตัวและการควบคุมตัวบุคคลเพื่อซักถามภายใต้กฎหมายพิเศษ ผู้ที่ถูกกักตัวและควบคุมตัวนั้นเป็นเพียงผู้ต้องสงสัย และปรากฏว่าพวกเขาไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิตามหลักสากลสิทธิมนุษยชน กล่าวคือ

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ สิทธิมนุษยชน (Human Right) หมายถึง สิทธิที่มนุษย์ทุกคนมีความเท่าเทียมกัน มีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลที่ได้รับการรับรอง ทั้งความคิดและการกระทำที่ไม่มีการล่วงละเมิดได้ โดยได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และสนธิสัญญาระหว่างประเทศ

จากการศึกษาปัญหาพบว่า ผู้ต้องสงสัยที่ถูกกักและควบคุมตัวตามกฎหมายพิเศษถูกเจ้าหน้าที่ใช้อำนาจในทางที่ไม่ชอบส่งผลให้เกิดความไม่เป็นธรรมจากการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐกระทำต่อตัวของผู้ต้องสงสัยโดยไม่คำนึงถึงสิทธิของบุคคลตามหลักสากลสิทธิมนุษยชน จึงทำให้เกิด

ความเหลื่อมล้ำในเรื่องของสิทธิในกระบวนการยุติธรรม

อย่างไรก็ตาม ต้นตออย่างหนึ่งของปัญหาความไม่สงบที่เกิดขึ้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้คือการที่ประชาชนในพื้นที่เห็นว่าตนเองไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่รัฐ อันนับเป็นเส้นทางของบุคคลในคดีความมั่นคงที่ทำให้เขาตกเป็นจำเลย อยู่ภายใต้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายทั้งสามฉบับพร้อมกัน

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องของการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องสงสัยภายใต้กฎหมายพิเศษที่บังคับใช้ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อวิเคราะห์ว่ากฎหมายที่ใช้บังคับในเหตุการณ์ปัจจุบัน มีความเหมาะสม หรือควรแก้ไขอย่างไรให้เกิดความเป็นธรรมและบังคับใช้แก่พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการแก้ปัญหาความไม่สงบที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

วิธีการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งสามฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ.2457 มาตรา 15 ทวิ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 มาตรา 11 (1) และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 7/1 ศึกษาจากหนังสือ บทความ วารสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบในด้านความเป็นธรรม ศูนย์นิติธรรมสมานฉันท์ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ มูลนิธิศูนย์ทนายความมุสลิม และเจ้าหน้าที่ศูนย์ซักถาม ลงพื้นที่ตรวจสอบดูสถานที่ควบคุมตัว กักตัว ซักถามผู้ต้องสงสัย แล้วนำมาวิเคราะห์ เรียบเรียง และมีการอ้างอิงประกอบเนื้อหาจนกระทั่งได้ข้อสรุปและข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงหรือพัฒนากฎหมายให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน อันเกิดประสิทธิภาพต่อการบังคับใช้กฎหมายต่อไป

ผลการวิจัย

จากการศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องสงสัยพบว่าปัญหาความไม่สงบที่เกิดขึ้นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นที่รับรู้กันทุกภาคส่วนและทุกองค์กรทั้งของรัฐและองค์กรทางด้านสิทธิมนุษยชน คือ เมื่อเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่เจ้าหน้าที่ต่างมุ่งเป้าหมายของตัวผู้กระทำความผิดไปที่ชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเจ้าหน้าที่ได้ทำการเชิญตัวผู้ต้องสงสัยมาทำการกักตัวเป็นเวลา 7 วันตามพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ.2457 มาตรา 15 ทวิ ซึ่งการกักตัวดังกล่าวไม่ได้บัญญัติสิทธิของผู้ถูกกักตัวเอาไว้ทำให้ผู้นั้นไม่ได้รับความเป็นธรรม การกักตัวผู้ต้องสงสัยตามมาตรานี้สามารถกระทำได้โดยไม่ต้องมีหมายกักตัวที่ออกโดยศาลหรือของพนักงานเจ้าหน้าที่ได้เลยและในการกักตัวนั้นไม่มีสิทธิใดที่จะคุ้มครองตัวผู้ต้องสงสัยซึ่งทำให้ระยะเวลา 7 วันที่ถูกกักตัวนั้นเป็น 7 วันที่อันตรายต่อตัวผู้ต้องสงสัยอย่างยิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การกระทำละเมิดต่อสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย เป็นเรื่องที่สำคัญที่สุดเพราะปรากฏว่ามีกรณีร้องเรียนเกี่ยวกับเรื่องนี้เป็นจำนวนมากต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ทหารภายใต้พระราชบัญญัติกฎอัยการศึกนี้

การควบคุมตัว ผู้ต้องสงสัยที่ถูกจับกุมและควบคุมตัวตามพระราชกำหนดการบริหารราชการ
ในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 มาตรา 11 (1) การควบคุมตัวผู้ต้องสงสัยตามมาตรา นี้ จะกระทำได้อีก
ก็โดยอาศัยอำนาจของศาลในการออกหมายจับและควบคุมตัวตามพระราชกำหนดการบริหาร
ราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือที่เรียกกันว่า หมาย จ.จ. ซึ่งกฎหมายฉบับนี้กำหนดให้ศาลเป็นผู้
ตรวจสอบถ่วงดุลการใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการออกหมายจับ พนักงานเจ้าหน้าที่มี
อำนาจควบคุมตัวผู้ต้องสงสัยตามกฎหมายฉบับนี้ได้ยาวนานถึง 30 วัน แต่เจตนารมณ์ของกฎหมายก็
ไม่ได้ยอมให้ผู้ต้องสงสัยซึ่งยังไม่ถูกแจ้งข้อกล่าวหาว่ากระทำความผิดตามกฎหมายอาญามาตราใด ๆ
ต้องตกอยู่ในการควบคุมของพนักงานเจ้าหน้าที่อย่างต่อเนื่องเป็นเวลานานถึง 30 วันเพื่อคุ้มครอง
สิทธิของผู้ที่ถูกควบคุมตัว จึงกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องขอขยายระยะเวลาการควบคุมตัว
ทุก ๆ 7 วัน

จากการศึกษาพบว่า จากสถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่
อยู่ภายใต้การบังคับใช้กฎหมายพิเศษเพื่อให้อำนาจเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารบังคับใช้อำนาจอยู่เหนือฝ่าย
พลเรือนมีอำนาจตามดุลยพินิจในการปิดล้อม ตรวจค้น จับกุม และควบคุมตัวบุคคลได้ 7 วัน โดยไม่
ต้องมีหมายค้น หมายจับ และหมายควบคุมตัวจากศาล ตามพระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พ.ศ.2457
ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือตำรวจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนหรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารร่วมกัน
ป้องกัน แก้ไข ปราบปราม ระงับ ยับยั้ง ฟื้นฟู หรือช่วยเหลือประชาชน ตามพระราชกำหนดการ
บริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 ซึ่งผู้ที่ถูกจับตัวมานั้นเป็นเพียงผู้ต้องสงสัยยังไม่ใช่
ผู้กระทำความผิด ปรากฏว่าสิทธิของผู้ต้องสงสัยนั้นยังถูกจำกัดสิทธิอยู่ กล่าวคือ การจับกุม โดยไม่มี
หมายจับ การควบคุมตัวโดยไม่มีแจ้งข้อกล่าวหา การคุมขัง โดยไร้หลักเกณฑ์ ไม่สามารถพบญาติ
หรือทนายความได้ ถูกจำกัดเวลาการเยี่ยม มีการย้ายสถานที่ควบคุมตัวโดยไม่แจ้งให้ญาติทราบ ถูก
กีดกันโดยการทรมานร่างกาย ดำเนินการซักถามโดยวิธีที่ไม่เหมาะสมสถานที่ควบคุมตัวไม่เหมาะสม
จึงเป็นการควบคุมตัวและการกักขังที่ไม่ชอบ เพราะถึงแม้จะเป็นการควบคุมและกักขังเพื่อสอบสวน
และเพื่อให้การดำเนินคดีเกี่ยวกับความมั่นคงเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ แต่การกระทำดังกล่าวเป็น
การกระทำที่ละเมิดต่อสิทธิมนุษยชน ด้วยเหตุดังกล่าวพบข้อมูลการร้องเรียนเรื่องการสูญหายของ
บุคคล การทรมาน การย้ายค่ายศึคดีศรี หรือการปฏิบัติอย่างไร้มนุษยธรรมต่อผู้ถูกคุมขัง และยังพบว่า
ชาวบ้านที่ตกเป็นผู้ต้องสงสัยทั้งหมด เป็นชาวไทยมุสลิม ซึ่งคนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วน
ใหญ่ มีฐานะยากจน ไม่ได้เรียนหนังสือ อ่านเขียนภาษาไทยได้น้อย ไม่เข้าใจในภาษาไทย ไม่เข้าถึงใน
กระบวนการยุติธรรม และยังมีความเหลื่อมล้ำในด้านต่างๆ เป็นพื้นที่พิเศษ ถือเป็นเหมือนวิญญูชน
เหมือนกับคนในพื้นที่อื่นยังไม่ได้ ผลการซักถามในระหว่างถูกกักตัวและควบคุมตัวเพื่อซักถาม ส่วน
ใหญ่ผู้ต้องสงสัยจะให้ถ้อยคำรับสารภาพ และมีการทำแผนประกอบคำรับสารภาพ แต่เมื่อผู้ต้อง
สงสัยตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลย ซึ่งส่วนใหญ่ให้การปฏิเสธ ผู้ต้องสงสัยได้เล่าเหตุการณ์ต่างๆ ที่
เกิดขึ้นในขณะที่ถูกกักตัวหรือถูกควบคุมตัวเพื่อซักถาม ให้กับญาติพี่น้องฟัง เบิกความต่อศาลเล่า
เหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในขณะที่ถูกกักตัวหรือควบคุมตัวเพื่อซักถาม ในห้องพิจารณาคดีของศาล
ขณะนั้นจะมีญาติมานั่งฟังกระบวนการพิจารณาคดีของศาลจำนวนมาก ฟังจำเลยเบิกความเล่า
เหตุการณ์ต่างๆ มีความรู้สึกหดหู่ใจ ต่อการถูกกระทำในชั้นซักถาม จำเลยและญาติเกิดความไม่
เชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม คดีส่วนใหญ่เมื่อขึ้นสู่ศาลสูง ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุด ยกฟ้อง และ

ภาครัฐได้เยียวยาขาดใช้เงินทดแทนก็ตาม ยากที่จะทำให้จำเลย ญาติพี่น้อง ชาวบ้านในพื้นที่เกิดความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมหรือต่อหน่วยงานของรัฐกลับคืนมาได้

อภิปรายผล

ผลจากการศึกษากฎหมายพิเศษที่ใช้บังคับในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งได้แก่ พระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พ.ศ.2457 และ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 ปรากฏว่า ส่วนใหญ่บุคคลที่ทำให้เกิดความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่ 4 อำเภอที่พนักงานเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง เจ้าหน้าที่ตำรวจ มุ่งหมายไปที่ชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้ชาวมุสลิมจำนวนมากที่ถูกออกหมาย ฉ. ในขณะเดียวกันเขาก็ถูกออกหมายจับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไว้อีก ทำให้บุคคลเดียวกันนี้ถูกออกหมายจับซ้อนกันอยู่ถึงสองฉบับ และผู้ถูกจับหรือถูกควบคุมตัวตามหมาย ฉ. นั้นก็เป็นแค่เพียงผู้ต้องสงสัยเท่านั้น และเมื่อเจ้าหน้าที่ทหารเปิดยุทธการตรวจค้น ปิดล้อมและจับกุมหรือเมื่อบุคคลคนนั้นเดินผ่านจุดตรวจ เจ้าหน้าที่ทำการตรวจสอบเลขบัตรประชาชน 13 หลัก เมื่อพบว่ามีประวัติต้องสงสัยว่าเป็นแกนนำหรือแนวร่วม หรือมีหมาย ฉ. ก็นำตัวไปกักไว้แล้วจึงสอบถามสรุปความออกมาเป็นผลการซักถามที่ได้ตามอำนาจพระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พ.ศ.2457 และส่งตัวบุคคลนี้ไปรับการควบคุมตัวที่ศูนย์ซักถามตามที่ระบุไว้ในหมาย ฉ. แม้ว่าในขณะนั้นบุคคลนี้จะมีหมายจับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งถือว่าเป็น “ผู้ต้องหาแล้ว” และมีสิทธิของผู้ต้องหาแต่พนักงานเจ้าหน้าที่ก็ไม่ได้จับกุมเขาตามหมายจับที่ออกตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแต่อย่างใด ยังคงจับกุมตามหมาย ฉ. และนำตัวบุคคลดังกล่าวไปควบคุมตัวไว้เข้าสู่กระบวนการซักถาม การใช้หมาย ฉ. ดังกล่าวย่อมทำให้บุคคลนี้ไม่มีสิทธิในอันที่จะได้พบกับทนายความหรือผู้ที่ตนไว้วางใจเป็นการเฉพาะ หรือขอให้ผู้ไว้วางใจหรือทนายความเข้าร่วมฟังการซักถามด้วยดังเช่นผู้ต้องหาที่ถูกจับกุมตามหมายจับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ทั้งนี้ หากพนักงานเจ้าหน้าที่ใช้อำนาจตามที่กฎหมายพิเศษได้ให้อำนาจไว้โดยคำนึงถึงความ เป็นธรรมต่อตัวผู้ต้องสงสัย ใช้อำนาจให้มีความสมดุลระหว่างประโยชน์ของรัฐและประโยชน์ของตัวผู้ต้องสงสัย ใช้อำนาจอย่างระมัดระวังจะทำให้ปัญหาความเหลื่อมล้ำหรือไม่เป็นธรรมที่เกิดขึ้นต่อตัวผู้ต้องสงสัยในคดีความมั่นคงนั้นลดลงได้ และทำให้กระบวนการซักถามเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษามาตรการทางกฎหมายตามพระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พ.ศ.2457 และ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 พบว่า ปัญหาสำคัญของการก่อความไม่สงบเกิดจากประชาชนในพื้นที่เห็นว่าตนเองไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่รัฐ เจ้าหน้าที่เลือกใช้กฎหมายที่ไม่เป็นธรรมต่อประชาชน นับเป็นเส้นทางของบุคคล ทำให้ตกเป็นจำเลยในคดีความมั่นคง จึงขอเสนอแนะให้ภาครัฐได้มีการทบทวนปรับปรุงแก้ไขการใช้อำนาจตามกฎหมาย ดังนี้

1. ให้มีการกลั่นกรอง พยานหลักฐานต่าง ๆ ว่าผู้ต้องสงสัยดังกล่าวน่าจะเป็นผู้กระทำความผิดหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้น ไม่ใช่เป็นเพียงผู้ต้องสงสัยตามคำชดทอจากผู้ต้องสงสัยอีกคน

2. การนำตัวผู้ต้องสงสัยมาจำกัดตัวตามพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ.2457 มาตรา 15 ทวิ และการควบคุมตัวเพื่อซักถาม ตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 ต้องทำการแจ้งให้ญาติของผู้นั้นทราบ กำหนดช่วงเวลาซักถามและสถานที่ซักถามอย่างเหมาะสม มีการบันทึกภาพวิดีโอ ตรวจสอบได้ เจ้าหน้าที่ซักถามต้องมีความรู้ จปนิติศาสตร์ ผ่านการอบรม ต้องไม่มีอคติต่อผู้ต้องสงสัยซึ่งเป็นชาวไทยมุสลิม ให้กำหนดเวลาญาติเยี่ยม เวลาที่เหมาะสม และพูดคุยเป็นการส่วนตัว

3. จัดทำระเบียบการสอบประวัติ เผยแพร่ให้สาธารณะได้ทราบอย่างชัดเจน และถูกต้องตามความเป็นจริง

4. ในการดำเนินการซักถาม ควรให้สิทธิแก่ผู้ต้องสงสัยที่จะขอให้ผู้ที่ตนไว้วางใจ หรือ ทนายความมาร่วมฟังการซักถามตามพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ.2457 และ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548

5. เสนอแนะให้คุ้มครองสิทธิผู้ต้องสงสัยคดีความมั่นคงตามหลักสิทธิมนุษยชน เพื่อให้ผู้ต้องสงสัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างเป็นธรรมตามหลักสากล ว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของภาคนิพนธ์ เรื่อง การคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องสงสัยภายใต้กฎหมายพิเศษที่บังคับใช้ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ หลักสูตรนิติศาสตร์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

บรรณานุกรม

พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ.2457, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 31/-/หนา 388/13 กันยายน 2457
พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 7/1 หน้า360/ 2547.

สิทธิพงษ์ จันทวีโรจน์.2553 : สิทธิตามกฎหมายของ “ผู้ถูกจับ” ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายู
จังหวัดชายแดนใต้. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก

<https://prachatai.com/journal/2014/05/53382>.สืบค้น เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2564
ภิรมย์ นิลทัพ. (2558). การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องสงสัย ตามพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พระพุทธศักราช 2457 และพระราชกำหนดการบริหารราชการ ในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 : ศึกษาเฉพาะกรณีพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์).

ธำมพ์ มิ่งทองคำ. (2557). การจับกุมและควบคุมตัวผู้ต้องสงสัยตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 (วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์).

รอบรู้เรื่องกฎหมายของเรา.(2558). หลักสิทธิมนุษยชน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. เข้าถึงได้จาก <https://sites.google.com/site/krukarn17825/hlak-siththi-mnusy-chn> สืบค้นเมื่อ 26 เมษายน 2564